

DEBRECENI FŐISKOLAI LAPOK.

KIADJA: A FŐISKOLAI MAGYAR IRODALMI TÁRSASÁG.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Debrecen, Kollegium.

Megjelenik havonként kétszer.

Felölő szerkesztő:

FEJES GÁBOR.

Szerkesztő-társai:

Sebestyén Béla, H. Nagy Jenő.

Kiadóhivatali főnök: **Hajdu Árpád.**

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egész évre 5 korona.

Fél évre 2 kor. 50 fill.

Ifjúsági egyesületeknek 4 korona.

Főiskolai hallgatóknak 3 korona.

Egyes szám ára: 40 fillér.

Március Idusán.

Kelet felől haragos bíborfényben hasad fel a hajnal, sugárzó fényözönben kél föl a nap, a szabadság perzselő napja. Elárasztja ezt a megvénhedett földet új erővel, új élettel. Az elfásult, reményevesztett szíveket megújult remények csodás fényével aranyozza be.

Üdvözöllek, március Idusa, mert szent napunk vagy te nekünk. Üdvözöllek, mert régi dicsőségünk tüneményes emlékeivel lángra gyújtod nemzeti önérzetünket s ifjú, tavaszi, erőteljes szépségeddel fölhevítesz, megerősítesz minket a Jövőre hatalmas küzdelmére!

Tudsz érezni, méltóképen ünnepelni e napon, magyar Ifjúság!? Méltónak érzed-e magad arra, hogy a „márciusi ifjak” nyomán egy új, hatalmasabb forradalom katonája légy? Van-e a karodban erő, szívedben ki nem oltható honszerelem, agyadban élő, alkotó tartalom?

Mert új, még annál a nagynál is hatalmasabb forradalomra van most szükségünk, Testvéreim, hogy a sok idegen fekélyt hazánk testéből kivághassuk s a magyart újra magyarrá tehessük. Akármerre nézünk. mindenütt csupa bilincs. Külső és szellemi életünk elvesztette minden magyarságát. Ez a kozmopolitizmus pedig megöli a haza- és fajszeretetnek, a nemzeti jellegnek. Vessük hát le magunkról és tiporjuk le az idegen nyűgöket mi, magyar ifjúság! Mert mi vagyunk a tűz, a lelkesedés. Ha a mi lelkünk lángra lobban, az a láng fölcsap az égig s megperzsel minden szíveket. A mi tüzes lelkesedésünk legyen az a pünkössti szent láng, mely hatalmas erejével forraszsza egybe a szíveket egy új, teremtvő nemzeti felbuzdulás magasztos érzelmében.

Legyünk apostolai s ha kell, vértanúi annak a nagy igazságnak, hogy azt a nemzetet, melynek vezető osztálya levetkőzi nemzeti jellegét, csakhamar elnyeli a népek nagy áradata.

Új forradalmat várunk: az egységes, hatalmas, nemzetépítő, *magyar munka* forradalmát. Igen! ebben találok én az új nemzeti felbuzdulás legmagasabb ideálját. Dolgozunk, de míg munkánkkal gazdaggá, erőssé tesszük önmagunkat, hassa át egész munkálkodásunkat magyar mivoltunk s végső, legfenségesebb hivatásunk mindenben Magyar Hazánk dicsősége s boldogsága legyen.

Ünnepeljünk e napon Testvéreim s míg e nap emlékeinek fénysugarában mámorosan fürdik a lelkünk: merítsünk azokból erőt a jövő nagy küzdelmeihez.

Óh, bár jönne el minél hamarabb az az idő, mikor a virágzó, gazdag, hatalmas Magyarország fiai büszkén, boldogan vallhassák:

Extra Hungariam non est vita!

M—y.

Szerelmi intő.*

Szerelmesek — vigyázatok,
Még akkor is, ha játszottok!

Vigyázatok minden lépésre!
— Ti bővös álmokkertben jártok,
Hol szunnyadnak csodás virágok
Várva: két szív hő egyverése
Keltse őket szent ébredésre.

Vigyázatok óh, minden szóra!
— A zsendülő gyenge bimbónak
Nem kell éppen nagy sorvasztó fagy,
Elég egy hűvös negyedóra:
És — sohasem lesz belőle rózsa...

Még akkor is, ha játszottok,
Szerelmesek — vigyázatok!

Pálmák alatt.

— Uti könyvemből. —

Szebbek vagytok ti büszke palmaszálak,
Mint otthon kertünk törpe diófái.
S ti délvirágok százszor oly pompásak,
Mint édesanyám violái.

Elgyönyörködöm büszke szépségtekbe,
Dús szinompátok bámúlva elnézem.
S diófák lombja bólongat rám egyre
És violák illatát érzem...

Lampérth Géza.

Gyermekek.

A kántus 1909 március 5-én tartott ünnepélyére írta és fel-
olvasta: **Sebestyén Béla.**

Egyedül voltak. A beteg gyermek, meg ő.
A kicsi, sötét ablakon belopózott napsugár ott
játszadozott az asztalon, majd rátévedt a fiúcska
sápadt, vértelen arcára. Komoly, gondos arccal
nézte az, hogy mit csinál a néne. A kora
érett, beteg gyermekek aggasztó egykedvűségé-
vel figyelte, milyen gyorsan jár a tű a Magda
kezeiben.

— Hagyd félbe már Magda, inkább mesélj
valamit. Hiszen te annyi szépet tudsz, én meg
unom magam. Miért dolgozol te annyit? Kinek?
Beteg vagy már te is. Az édes anyánk is így
nézett ki, mikor meghalt, mint te. Meghalunk mi
is mind a ketten nem sokára...

Magda fölemelte a fejét a munkáról. Nagy
fénylő szemeit, amelyeket megtört az éjszakázás,

rávetette az öccsére. Aztán fáradtan bocsátotta
le a munkát az ölébe.

— Ne beszélj ilyeneket. Tudod, hogy az fáj
nekem. Nem fogunk meghalni. Megsegít az Isten.

— Ezt csak nekem mondod, ugy-e, hogy biz-
tass, de nem hiszed te sem? Én tudom, hogy
nem hiszed. Miért sírsz hát annyit, amikor azt
gondolod, hogy én nem látom? Én is sokat sírok,
még többet, mint te, de nem magamat siratom, ha-
nem téged, Magda... Én nem félek. Nem lehet olyan
rossz a halál. Az anyámat nem láttam mosolyogni
soha, csak a koporsóban. Milyen szép volt. Én
nem szeretek senkit, csak téged, Magda. Engem
sem szeret más. Te meg akkor is szeretni fogsz
ugy-e?

— Hagyd el, — szólt Magda. — Hallgass
rám, inkább mesélek.

— Nem, majd mesélek én neked, — erősködött
a gyermek. — Én is tudok már mesélni, szép lesz,
meglátod... Ugy-e meghallgatod édes Magda...
na mondd, — rimánkodott tovább... Volt egyszer...
itt elgondolkozott, azután hirtelen megcsillant a
szeme... Magda! az éjjel amikor lefeküdtünk, el-
jött hozzám az anyánk. Fehér ruhába volt és
mosolygott rám, mint akkor...

Magda elcsudálkozva nézett a kis fiúra. An-
nak pirosra festette valami az arcát s ragyogott
a szeme, amíg beszélt... Hát ez a mese? Imre,
inkább mesélj... volt egyszer?...

— Igen, mondta tovább egy nagyot sóhajtvá
a fiúcska, mese volt, mert csak álmodtam. Oda-
jött az anyámhoz és azt mondta... Igen Magda,
azt mondta az anyám: „Fiam, már nagyon meg-
untam magamat az Égben. Egyedül vagyok ott.
Azokat a jókedvű angyalokat nem szeretem. Most
is elszöktem tőlük; mert láttam, hogy sírtál, te
is, meg Magda is. Hát értetek jöttem. Jössz? kér-
dezte az anyám. Megyek. Hát Magda? Azt is
elvisszük, ugy-e anyám? Azután kézen fogott ben-
nünket és mentünk.

Magda lekonyökölt az asztalra, csillogó lázas
szemekkel nézte az öccsét. Sápadt, vértelen volt
annak az arca valami benső izgalomtól. A szeme
elrévedezett, mintha valakit látna a levegőben,
valakit, akiről most beszélni szeretne. Remegő,
izgatott hangon mesélt a gyermek s egyszerre
fáradtan hunyta le a szemét.

— Tovább Imre, hogy volt azután? — un-
szolta Magda.

* Mutató „A boldogság vándorá”-ból.

A fiúcska fájoán sóhajtot fel:

— Nincs tovább, Magda. Én nem tudok mesélni. Nem tudom elmondani. Pedig láttam az anyámat. Odajött hozzám. Megsínogatta a fejemet... Azt is mondta: meggyógyulsz fiam, elviszlek magamhoz, akkor nem leszek egyedül. Megcsókolt és csakugyan meggyógyultam. Nem fájt semmim akkor. Most megint fáj. Nézd, milyen forró a fejem. Úgy zúg, úgy kalapál valami benne. Nagyon rossz az, Magda! Olyankor úgy szeretnék meghalni. De ha elalszom, akkor jó minden. Akkor jön az anyám. Ha én meghalok, te egyedül maradsz úgy-e? Mi lesz akkor veled Magda?

A lány talán már nem is hallotta, mit beszél az öccse. Fásult merevséggel nézett ki az ablakon. A tekintete elkalandozott a nagy semmiségbe. Háztetők, kémények látszottak csak s valami ideges, zavaros zsivaj zúgott fel az utcákról. Alattuk forrt, nyugtalankodott az élet, kavargott, mozgott minden, csak az ablakon belátszó kis darabja az ég palástjának volt tiszta, nyugodt, mozdulatlan. A napsugár egy darabig még ott játszadozott az ablak párkányon, azután eltűnt az is, mintha megelégette volna a bánatot, nyomorúságot, amit látott. Egy légy zümmögött fájdalmasan egy sarokban, ahol a pókhálóba tévedt, azután kiszakítva magát a vergődésből, halk dongással repült át a szobán pihenőt keresni.

Csend volt. A fiúcska fáradtan hunyta le a szemét. Magda meg valami fásult méla álmodozásba esett. Valahol mély bűgással reszkettette meg a levegőt egy gyárkémény, azután vékonyabbal egy másik s a többi. Nemsokára a nagy bérház is hangosabb lett, ahol Magdaék laktak. Jöttek haza a munkások. Nehéz, dübörgő léptekkel haladtak el az ajtó előtt. Vitatkoztak hangosan vagy nevettek évelődve egymással, jókedvűen a nehéz munka után.

Azután csend lett ismét, amelyet csak néha szakított meg egy-egy ajtócsapás vagy rekedt szitkozódás. Lassan homály borult a kis szobára. A beteg gyermek összeesve ült a széken. Feje lehanyatlott a mellére s meg-megakadó nehéz lélegzetet vett. Aludt. Magda még mindig úgy ült ott álmodozva, amikor kint az ajtó előtt elkezdett sírni, nyöszörögni elfojtott, fel-felcsukló zokogással fájdalmasan valaki. Erre a hangra össze-rezzent önkéntelenül. Felébredt az öccse is, s ijedt, félénk szemeket vetett a nényjére.

— Magda... valaki sír...

Magda felállt... kinyitotta az ajtót.

Ott kuporgott egy gyermek az ajtó előtt. Sovány, szenvedő arcára ömlött a könny. Tépett ruhájának rongyai alig fedték vézna, elkényszeredett testét. Nem volt több öt éves, bár az arca öreges, ráncos volt a sok szenvedéstől.

— Miért sírsz? Ki bántott kis fiú? — kérdezte Magda.

A gyermek újra heves zokogásra fakad. Alig tudta elpanaszolni, hogy megverte, elkergette az apja, mert eltörte az üveget. Pálinkáért küldték... Elejtette... eltört... most itt sírt szegényke éhesen, nem merte haza menni.

Magda megsajnálta. Behívta a fiúcskát. Ott állott egy csomó orvosságos üveg a sarokban.

— No, válassz egyet.. szólt a gyerekhez és ne sírj. Az félénken, bámulva közeledett az üvegek felé. Csakhamar ráakadt egyre, amelyik éppen olyan volt, mint amelyet eltört. Örömmel sietett haza a kincessel s egy pár perc múlva már hallani lehetett, amint ujjongott kiint a sötét folyosón.

Egyedül voltak újra.

A beteg gyermek kezdte a beszédet. Te Magda... Megverte az apja, mert eltörte az üveget. Milyen kicsi még és hogy sírt szegény. Rossz ember lehet az apja úgy-e? Hej, ha én nagy, erős, egészséges leszek... sóhajtott a gyermek... akkor megverném azt az embert. Miért bántja még? Hogy örült szegény! Biztosan nincs neki anyja: az nem engedte volna. Úgy-e Magda, te sem engednéd?

Magda megrázta a fejét, hogy nem.

— Valami bánt téged most? — kezdte ismét a gyermek. — Ma szomorúbb vagy. Neked is fáj valami úgy-e?

A lány rávetette a szemét szomorúan, bánatosan az öccsére. Fiatal lány volt még, de abban a tekintetben benne volt a szenvedő, szomorú asszonyok mártíromsága, méla bús keserve. Nem szólt egy szót sem, csak egyszerre könnybe lábadt a szeme, leborult a kis asztalra s elkezdett sírni és sírt sokáig heves, megrázó zokogással.

Megsiratta a maga kis regényét. Fekete, komor betűs, rövid élettörténetét. Az ő gyermekévének kincsekkel felérő, soha vissza nem térő rövid tavaszát. A sok reményt, álmot, amint a nyomorúság mezején a boldogságról álmodott. A férfit,

akinek egyszer hitt, aki megcsalta, összetépte az álmát. Eszébe jutott a múlt, a boldog, egy pár virágos, rövid életű múlt... Az anyja, aki úgy szerette őket, elébe tűnt szomorú, gondtelt jóságos arcával. Eszébe jutott a jelen a maga sivárságával, nyomorúlt meztelenségével.

A gyermek leszállt a székéről s odaállt Magda mellé. Egy darabig csak nézte szótlanul, hogy sír a néne. Azután szólított halkan becézó szavakkal. Nem tudta, mi bánthatja Magdát, azért ijedten állott ott. — Odasímult a nényéhez s remegő hangon kérdezte tőle:

— Bántott valaki téged is ugy-e, Magda?...

A lány abba hagyta a sírást .. és mintegy magához beszélt, amikor megszólalt:

— Igen bántott... az élet, az emberek. Csúf gonosz, minden: szenvedni, küzdeni folytonosan. Megmarnak, gáncsot vetnek, kigúnyolnak. Mindenki rossz, mert nem tudnak szeretni .. Nem érdemes élni.

A fiúcska kitágult, ijedt szemmel nézett Magdára. Egyszerre világos lett előtte sok minden, amit eddig nem értett. Magda szenved. Magdát bántották. Valaki, akit ő nem ismer, vagy tán ugyanaz, ami őt: az élet.

Egy darabig mélységes csend volt. Hallgattak mind a ketten. Azután a fiú átkarolta a nényét s beszélt hozzá gyorsan, lázason.

— Nem érdemes élni! Hát nehéz a halál Magda? Nem fájhat az nagyon. Látnod beteg vagyok, tudom, hogy nem élek sokáig. Hát mindegy. Haljunk meg Magda. Én nem tudom még, hogy te már tudni fogod, hisz olyan okos vagy. Az anyánk hívott, az anyánk vár, Magda. Milyen szomorú, könnyes az arca. Megörül ha megyünk. Ne legyen egyedül. Olyan rossz neki, olyan nehéz nekünk is. Ugy-e édes Magda? Na gyere... Nem félek. Erős leszek meglátod...

Magda ránézett, zavarosan, álmodó szemekkel. Azután felállott, megfogta öcsse karját s mentek bandukoltak csendesen lehajtott fejjel egymáshoz simulva a nagy ismeretlen, a halál felé...

Az utcákon csend volt. Elhalt mögöttük a külváros zaja, csak egy hajó vontatolt mélabús kürt hangja volt a jelző ahol tán meglehet pihenni, ahol megszűnik a nyomor, a gond, a boldogtalanság, amit a földön életnek neveznek.

Strófák.

(Fordulat.)

Írta: Fejes Gábor.

I.

És vége lett az első fölvonásnak,
Kezét a lány od'adta másnak.
S ami ma már úgy mondják — ritka,
A hős dalait tovább írta.

A másodikban sok a dráma,
A nászidőt is vihar rázza.
S bár soha neki meg nem írja,
A hősnő hőset visszasírja.

Az idő így egy évet befut,
Széttépve a nászkoszorút.
A hős szívére remegve — várja,
Hogy mi lesz az új fölvonásba?

II.

Valaki írt, hogy én ne írjak.
Tömérdék ott a pletyka, hír.
„Tudja, milyen világ van erre,
Kérem, ne írjon levelemre.
A nyárig legyen néma sír.“

S én várok, míg a róz-ák nyílnak.
Az új tavaszt hagyom elveszni.
És forró nyár-estére várva,
Csendül az ajkam víg nótára.
...Dalba' talán szabad szeretni?...

És mégis mozog a föld...

Öt magyar ember volt a vevők között, de azért nem kell mindjárt megörülni, mert ezek öten tettek egyet. Koldusok voltak a másik két vevőhöz képest, napszámra, vagy részre dolgozó munkások, akik megunták a függést és most összetették a kis megtakarított pénzecskéjüket, hogy megvegyék ezt a földet közösbe és a maguk gazdájává legyenek. Aztán, ha sikerül a vásár, majd kiparcellázzák egymás közt a birtokot és dolgoztatják ezt a szegény, türelmes, hangtalan rabszolgát, mint ahogy eddig őket dolgoztatták a zsarnokaik.

A hatodik vevőnek lerítt az arcáról, hogy Katzenbaum, pedig mégsem az: Macskaházinak hívják. A hetedik szintén hatalmas ellenfél: oláh ember, akiről azt sugdossák, hogy valami romániai bank áll a háta mögött.

Valamennyien el voltak szánva mindenre. Komolyan és körülményesen csinálták a dolgot. Öt-hat lépést tettek előre és minduntalan megállottak. Kibontották a tengeri csöveket, pedig még egészen zöldek voltak, nem is látszottak a szemek. Leszakítottak egy-egy búzafejet, szétdőrszölték és nagy figyelemmel nézték a pirosodó gabonaszemeket. Turkálták a földet, egy-egy marékkal a kezükbe vettek innen is, onnan is, szagolgatták és kóstolták. Élénk eszmecserét folytattak a gazdával és egymással; szépen, nyugodtan, udvariasan beszélgettek, mint a halálos ellenségek szoktak, ha összehozza őket a sors. És valamennyien kapzsi, éles tekintetet vetettek a földre, szinte fölfalták a tekintetükkel.

A gazda magasra tartotta a birtok árát. És valahányszor említette az árat, mindig nagy sopánkodás keletkezett. Lármáztak, kiabáltak és gúnyosan nevettek s általában úgy igyekeztek feltüntetni az egész dolgot, mintha az egyik fél részéről sem volna komoly, pedig úgy jöttek ki mindnyájan hogy bármi úton-módon, de kezükbe kaparítják ezt a szép darab részt Magyarországból, a gazda meg úgy, hogy akárhogy kéri, odaadja, mert muszáj: kell a pénz.

Az öt magyar ezt mormogta:

— Ötszáz pengő. Megadja.

Katzenbaum szinte önkénytelenül szalasztotta ki a száján:

— Első osztályú.

És az oláh végig hordozván tekintetét a birtokon, elégtelen dűnnyögte:

— Hetvenöt hold.

Aztán megint hangosan kezdtek beszélni. És a magyarok elkezdtek a gazdának magyarázni, hogy annyit ez a föld nem fizet vissza. Katzenbaum felvett egy marék igazi humust, piszkálni kezdte, hogy szíkes. Az oláh azt mondta, hogy nem fizeti ki magát így elszigetelten egy kis darab földet megvenni, mert az ember nem kezdhet semmiféle nagyobb dologba; birtokot? az egészen más volna. A gazda vállat vont ezekre a hiábavaló beszédekre és azt mondta, hogy ne vegyék meg, hiszen ő nem erőlteti, majd megveszi más, vagy talán oda se adja: meggondolta a dol-

got mi s a többi és gyűlölködve néztek egymásra, a földre meg szerelmes pillantásokkal, mert földéhesek voltak valamennyien, a gazda is, a vevők is. Adták a bankot, komédiáztak és a gazda megbotráncozott ezen a komédiázáson, mert tudta, hogy ezek mind meg akarják venni a földjét és elszörnyűködött ezen a nagy bolondításon és köpni szeretett volna rájuk, valamint a vevők is köpni szerettek volna ő rá, mert tette magát, hogy meggondolta a dolgot s a vevők tudták, hogy szüksége van a pénzre.

Legelőször a magyarok hagyták abba a dolgot. Összedugták a fejüket és arra a megállapodásra jutottak, hogy nem érdemes megvenniök a földet; inkább majd parcellákban kiveszik árendába attól, aki megveszi. Mert úgy áll a dolog, hogy ők csak búzát termelhetnének azon a kicsi részen, ami egyre-egyre jutna, a föld pedig megunja ezt a mulatságot hamar. Már most, ha örökáron megveszik a földet s az tíz-tizenkét év múlva kimerül, mehetnek zabot hegyezni. Ha meg tíz évre árendába veszik és aztán a föld kimerül: otthagyják, keresnek másikat, a többi a birtokos baja.

A zsidó is megunta a cigánykodást, gondolta: semmi értelme sincs. Ő nagyon jól tudta, hogy Ambrus gazda már odáig van és ha még egy kis ideig vár, sokkal olcsóbban megkapja a földet, mint most. Nagyon tisztában volt a dolgával és jó látta, hogy a falu földje lassan-lassan egészen az ő kezére fog jutni. Az ő elve a türelem volt és nagyon jól bevált. Az oroszán küzd és úgy győzi le ellenfelét s aztán elfogyasztja, a pók csak vár és a légynek az ostobaságára számít, amely végre is bele fog repülni a hálójába s a pók nagyon okos állat. Oroszlánt győztek már le, de pók még nem döglött éhen olyan helyen, ahol légy van, mert egyrészt tudja birni az éhséget, másrészt a legyek nagyon ostobák. Egyszóval Macskaházi is elrobogott.

Balog Ambrus egyedül maradt az oláhhallal. És most már mindketten nagyon ügyeltek egymásra is, meg magukra is. Olyan volt ez a küzdelem, mint mikor két birkozó előbb

csak messziről méregeti egymást és csak azért mozog ide-oda a felső testével, mert orvtámadástól fél, különben tudja, hogy míg nagy a távolság köztük, egyik se mer neki ugrani a másiknak s csak később, mikor már a könyökük is összeütődött, kezdenek gyors, rövid mozdulatokkal az élethalál harchoz. Még akkor nem kapták át egymás derekát s a néző azt hiszi, ez is csak olyan előjáték-forma, mint amaz volt: messziről, pedig a küzdelem már megkezdődött s javában folyik.

A játék nehéz volt, mert mindakettő ismerte a másik kártyáját és mindakettő tudatában volt annak, hogy nincs titka a másik előtt. És itt szó sem lehetett hosszú mérkőzésről, mert nem lehetett az ellenség fogásait kivédeni, legelőbb megelőzni.

Még látszott az öt magyar paraszt székere, meg a Macskaházi kocsija, amint a szekér elibe került, mikor az oláh kiadta az ütőkártyáját.

— Alászolgája domnu. Sajnálom, hogy nem csináltunk vásárt.

Balog Ambrus „kivédte a cselet”:

— Isten áldja meg.

Megindultak. Az oláh a kocsija felé, amely az országúton vart rá, Balog meg a tanyára. Aztán az oláh mégis meggondolta a dolgot és visszakiáltott:

— Különben holnap még benézek magához.

Balog Ambrus vissza se nézett. Most már tudta, hogy ami ezután következik, az mind csupa formaság lesz. Ő el fogja adni a földjét és az oláh megveszi s ez ellen nincs apelláta.

Megállott és ahogy körülnézett, nagyon sok mindenféle észébe jutott, amire eddig nem is gondolt.

Itt is, amott is volt egy-egy épületsomó, egy-egy apró tanya és valamennyi épületnek új teteje volt zsindelyből, meg cserépből. S ott állott a sok hivalkodó, cifra, új épület között nemes büszkeséggel az ő tanyája a régiségtől megbarnult, megmohosodott, régi cserép- és nádtetőzettel. S Balog Ambrusnak a szemét bántotta, hogy a tekintete, amint

körülhordozza az ég minden tájékán, minduntalan beleütközik a csipp-csupp tanyákba. Vagy talán a lelke fájt belé, mert az jutott eszébe, hogy nincs tíz éve még, egy épületsomó sem volt itt a régin, az övéen kívül s az uralkodott az egész tájék felett.

Bizony-bizony okosabban is csinálhatta volna a dolgát. Rosszul gazdálkodott, ezt nem tagadhatja és nem is tagadja. Kényelmes volt, magyar ember volt és most, ma, vagy ha a formaságokat megtartjuk, holnap az utolsó darab föld is elfogyott a lába alól.

S ahogy csendes léptekkel hazaféle indult, látta, hogy a szél fújja a vetést és úgy rémlett, hogy az ősi föld szalad előle, fut, fut és ő, szegény, lusta, sűrűvérű, nehézkes magyar ember nem fogja utólni soha. És tudta, hogy az oláh a hetvenöt holdat vette meg tőle a hazája testéből, egy részét abból a földből, melyet az ő öreg atyái piros vére megszentelt, melyhez ő hozzá volt kötve, mely nélkül nem tud megélni, mert ő úrnak született s a föld fia, nem olyan mint Katzenbaum, aki rongyszedő volt s most földje van, de ha elvesztené, megint menne rongyszedőnek. És tudta, hogy az a pénz, melyet a földjéért kapott, el fog olvadni az ő kezében, tudta, hogy most már föld nélkül ő semmi, akit azok az emberek, akik körülötte élnek s akik, míg az élethez joga volt, szilárd alapja volt, csak tűrtek és gyűlöltek, így nyomorútlul, semmi nélkül, erények hijján, sok hibával, bűnnel a rováson földhöz vernek, megsemmisítenek és ahogy ment, bandukolt hazaféle tömérdek keserűséggel a szívében, botjával bökdöste a földet, amely — úgy látta — szalad előle úgy, hogy most már nem érheti utól soha. soha...

Imádság.

Uram, én nem tudok nevetni, sírni,
Bolond lelkem vergődik, vérzik s tesped,
Csak vesztegek és lézengek hiába.
Nem értelek sehogy. És, és kereslek.

Uram, Te nagy vagy s jól elbújsz előlem
És szép, nagyon szép ez az élet játék,
De jaj, két látó szemet, azt nem adtál,
Hogy én csak egyszer is mögéje látnék.

Uram, hiszen te jó vagy, nagyon jó vagy
 És jó, nagyon jó nékem itten élnem,
 — Hogy fáj, keserves, én föl nem panaszlom,
 Óh, csak nem értem, látod, csak nem értem.

Uram, csak egyszer hallanám a hangod
 E fájó, nagybeteg világon átal,
 Csak egyszer is rogyasztanál le térdre
 Ezer világra zengő harsonával!

Csak egyszer látnám égő csipkebokrod
 Ezer világon tündökölni végig!
 Csak egyszer vagdosnád hozzá fejemhez
 Te érthetetlen, örök, szent igéd!

Darvas János.

Pornográfia az irodalomban.

— Jegyzetek a „Szanin”-hoz. —

Irta: H. Nagy Jenő.

Ritka könyv keltett mostanában akkora feltűnést és adott alkalmat különféle vitatkozásokra, mint *Arcübasev* „Szanin” c. regénye. És valljuk be mindjárt jellemző tünetként, hogy e regény hírességét, illetve hirhedtségét jórészt azoknak az interpellációknak, ismertetéseknek, kitiltásoknak köszönheti, amelyek a legjobb reklámnak bizonyultak.

Maga a regény, annak tárgya, felfogása, célja ismeretes. Talán nincs senki, aki legalább hallomásból vagy hírlapi ismertetésekből ne tudna róla. Két motívumra vezethető vissza a regény tendenciája. Az egyik a szabadszerelem és fajtalankodás, másik a keresztény vallásnak, mint elavult doktrínának, megörlött teóriának s magának Krisztusnak, mint az emberiség átkának pellen-gérre állítása.

Ez a tulajdonképpeni célja a regénynek, mert a sok epizód, intermezzo csak a részek elfedésére, a figyelem elvonására valók. — Tulajdonképpeni meséje, kompozíciója sincs a Szaninnak; korrajz ez, mely a forradalom utáni orosz ifjúságot mutatja be abban az állapotban, mikor a nyugateurópai evolúció és szabadgondolkodás szele megcsapja s mikor energiáját a testiség vágyainak köti le. Természetes dolog s könnyen megérthetjük az extremitásokat is, mely ebből foly. Az orosz ifjúság szellemét csak most érintik meg a nyugateurópai eszméáramlatok. A forradalomtól lenyűgözött lelkek felszabadulva, a szexuális örömben találnak levezető utat. Ezt a kort festi *Arcübasev*, a regény motívumait ebből az életből

veszi. Szaninnal is ezt mondhatja: »Az életnek egyetlen célja az élvezet«.

Valami mámorosító, érzéseket, indulatokat felkorbácsoló hatással volt ez a regény az orosz ifjúságra. A szabadszerelem jegyében megindult mozgalmat a Szanin névvel jelölték és szaninizmusnak hirdetik magukat azok a fejletlen tizenöt év körüli tanulók is, akik a velők egykorú leányokkal szőnek viszonyt. A szaninizmus annyi, mint leverni a lélekről minden béklyót, mely nemesebb törekvésekre készíti s az életnek célja, tartalma a szabadszerelemben merül ki, ennek legfőbb követelése a természeti kívánságok kielégítése.

Ennek az útnak mutat irányt a Szanin. Homályosan, nehézkesen, zavarosan, de mégis úgy, hogy mindenki észreveheti. A regény csak az irányok, eszmék forrongása; a tulajdonképpeni célt a szerző csak akkor mutatja be, mikor Szanin leugrik a robogó vonatról s életvidáman, erőteljességgel duzzadva megy előre a nap felé!... Hova megy Szanin? Az új eszének birodalmába. Megy feltálni vagy megalapítani azt a birodalmat, hol azokat az eszméket hirdetheti s hirdeti minden ember is, melynek típusa ő. — Itt domborodik ki a Szanin tendenciája a maga valódiságában. A regényben Szanin csak szélmalomhős, itt apostol. S éppen itt válik el s vonható meg az a határ, amely az írói és művészi szabadság, másfelől a pornográfia között fekszik. Régen és erősen vitatott téma ez, mely a Szaninnal kapcsolatosan ismét felvetődik.

Mi a pornográfia általában? Erkölcstelenségeknek írásban vagy képben történt ábrázolása. Ezen meghatározás szerint azonban minden olyan mű, még pedig orvosi, pszichológiai mű is a pornográfia meghatározása alá esne, mely — mondjuk — pl. elbukott nők, nyilvános házak tudományos feldolgozásával foglalkozna. Vagy pedig a híres francia regényíró, Zola Emil munkáit is pornografikusnak lehetne nevezni, mert hiszen munkájában terjedek az erkölcstelenség. De jól jegyezzük meg, hogy a cél minémiségében rejlik a határvonal. Zola munkái erkölcsjavító céllal vannak írva, bár az életet sokszor a maga aljaságában, posványában, meztelenségében mutatja be, de mindig hozzáteszi gondolatban: lássátok, ilyen élet is van; ilyen szemétnép is létezik; óvakodjatok ezekhez hasonlók lenni! Tehát itt ez a cél. S mit találunk a Szaninnál? A szexuális élet

örömeinek, kéjelgéseinek, kicsapongásainak tendenciózus leírását. Az egész regényből kitör Szanin vezérszólama: »az életnek egyetlen célja az élvezet!« Tehát itt a cél minémiségében válik el, szerintem, az irodalmi és művészeti szabadság — mely az írónak legföltettebb, legdrágább kincse! — a pornografiától. S még egyben! A megjelenítő erőben. Ehhez művészi, igaz írói érzék kell. Igaz művész keze művészivé avatja a selejtes dolgot, kontár kezétől még jobban beledagad a posványba.

A pornográfia sokszor a túlhajtott veriamus következménye. Az életet tényleg a maga meztelenségében akarja elének állítani, de szeme mindig a posványba tekint, művével mindig a posvány legpiszkosabb, legmélyebb részét zavarja fel.

S ebből következik, hogy a pornográfia, mely a szellemi és anyagi degenerálódást szítja, nem lehet művészi. Nem, mert a művészet lelke a teremtés, a magasbaépítés, az ideálok keresése, a szépben való gyönyörködés.

A művészet a szép kifejezése, a szép az igazban. S célja is a gyönyörködés, melyet a szép megtestesítése által kelt. S ezek szerint miféle művészi célt szolgál a Szanin? Tekinthető-e művészi alkotásnak? Erre határozott nemmel felelhetünk. A művészet a való életnek, a természetnek nem szolgálai utánzásával foglalkozik, hanem eszményít s feladata is ez eszményítésben rejlik.

Két szempontból támadható tehát meg a Szanin. Erkölcsi és művészi szempontból. Tehát pornografikus. Annál is inkább, mert a regénynek a fősúlya az erotikán van. A Szanin rovására esik az is, hogy nem az ideális szabadszerelem tanát hirdeti, hanem az érzékiség jut a regényben kifejezésre. Nem teóriát állít fel, hanem a fajtalanakodó, állatias szerelem, a nemi kielégültség himnuszát zengi.

Nem tagadható el azonban a szerzőtől, hogy tehetséges ember. Legtöbbször egy exaltált, hiszterikus és romlott idegzetű ember beteges fantáziáit olvassuk, de vannak helyek, hol gondolatai mélyen szántanak s igaz érzéseket és hangulatokat vetnek fel. Némely természeti leírása a színek, a finom meglátás, a cicellált papírravetés által egy nagy íróművészt sejtet Arcübasevben. Szinte sajnáljuk, hogy tehetségét ilyen irányban pazarolja el. Vannak alakok, helyzetek a regényben, amelyek plasztikusan vannak beállítva és megrajzolva.

Három országból van kitiltva. Ez már csak elég reklám. Sietett is mindenki megvenni és elolvasni. Fogalma sincs a Szanin jelentőségével, tanainak horderejével, de elolvasta mindenki, mert nem akar elmaradni a világtól. S elolvastva két eset lehetséges: ha megérti, természetesen értéke szerint becsüli meg s elismeri, hogy a büntető törvénykönyv 248. §-ába ütközik; ha nem érti meg, kész és új igazságoknak tartja e tévtanokat s így megmetyelezi

Lapszálen.

Március 15. Valamikor, régen borús égbolt alatt zuhogó esőben ülték meg először e napot és mégis ragyogó volt az. Mostanában gyakran gyönyörű tavaszi nap ez, de mintha a szíveket borítaná valami sötét ború, mintha a szíveken ülne valami nyomasztó sötétség. Megünnepeljük minden évben, de ez az ünnepelés olyan mondvacsinált. És még törvénybe akarják iktatni, törvény által akarják elrendelni! S ha sikerül, majd parancsolják, hogy lelkesedjünk március 15-én és gyászoljunk október 6-án. Aztán munkaszünet lesz, ami annyit jelent, hogy olyankor több ember van a korcsmában, mint máskor. Hanem ebben is van ratio, mert ott még tudnak az emberek lelkesedni, hiszen képviselőválasztások alkalmával még ma is beverik egymás fejét csupa lelkesedésből. Mert a magyar — úgy mondják — se örülni, se búsulni, se lelkesedni nem tud bor nélkül; épúgy, mint a modern poéták verset írni abszint és morfium nélkül. — De bezzeg az igazi lelkesedés egyre kevesebb s itt a kollégium udvarán is egyre fogy az ünneplők száma. Azt a híres 12 pontot elszavalják ma is, de eszünkbe se jut gondolkozni rajta, hogy közüle hány valósult meg, s hány pusztá ábránd ma is s hány marad az örökké. Hja persze, mert nem fontolva haladó politikusok csinálták, hanem azok akik, maguk csinálták a politikát. Mert akkor az ifjúság nem felkapott apró nagyságok uszályhordozója volt, sőt még nem is napszámért korteskedett.

A márciusi esküszavak is egyre üresebben hangzanak el; csak konganak, de nem verődnek vissza se az ajkakon, se a szívekben.

Olyanok lettek, mint az egyházi átok a közép-korban, vagy a becsületszó napjainkban: el-koptak s így értéküket és hatásukat vesz-tették.

*

Valamikor együtt ünnepelt e napon min-denki, együtt a gazdag és szegény s ünnepelt főképen a nép, mely addig szegény, elnyomott és rab volt. Sőt első sorban a nép ünnepe volt ez, hiszen meghozta neki mindazt, amit kívánt. És amikor el akarták venni a nem-zettől azt, amit e nap adott, ő volt az első, ki fegyvert fogott s végig küzdötte lelkesen a legdicsebb harcot. Ünnepel ma is a nép, de mert e napot a maga ünnepének tekinti, tehát külön ünnepli meg. Ünnepel és több lelkesedéssel, mint az a másik tömeg, bár a lelkesedésbe nem ritkán gyűlölet is vegyül. A nemzetiszín plakátok mellett vörös felhí-vások jelennek meg. Amazok lelkesíteni akar-nának, ezek inkább izgalni, lázítani. Amazok egyenlőséget, testvériséget hirdetnek, amelyet e nap teremtett meg, ezek is arról szólnak, de nem találják sehol. Ünnepel ma is a nép: vörös zászlókkal, vörös táblákkal, idegen hangzású dalok hangjai mellett; de nem a multat; hanem a jövőt. A multból csak egyet ismer: Petőfit, akit a magáénak tart. Petőfit, de nem a költőt, hanem a szociálistát, nem a magyar szabadsághőst, hanem a forradal-márt, a nép és világszabadság bajnokát. Ezeket ünnepli Petőfiben és szobrára ko-szorút tesz vörös szalaggal.

Ez a mai ünnep ezért különbözik főkép az elsőtől. Mintha a nép és nemzet külön válni volna! A helyzet ma is az, mint 1848 előtt: a nép szegény, elnyomott és rab, mint akkor. Csak a név változott. Akkor jobb-ágyoknak hívták őket, ma proletároknak. És mégis külön ünnepel, és mégis ma, midőn a nemzet több pártra és osztályra oszlik, mint valaha, ki tudja, ha kiütne egy forra-dalom, vagy egy szabadságharc, jönne-e utána egy dicsőséges küzdelem, vagy nem támadna-e fel Dózsa György s nem ásná-e meg a nemzet önmagának azt a sírt, melyről a költő énekelt?

Elvált tehát a nemzettől a nép, de van egy, aki még egyesítheti: Petőfi külön utakon megy el hozzá a két ünneplő tömeg, de oda-

megy mind a kettő. Itt elől egyre kevesebben ünnepelnek, de egyre többen hátul és lesz idő, amikor mindenki ott lesz, és akkor az lesz a nemzet, ami a nép.

A két tábor különböző időben helyezi el koszoruját. De ha majd egyszerre talál odaérni, Petőfi szelleme ki tudod-e békíteni őket? Be tudod-e olvasztani a vörös színt a nemzeti lobogó hármasszínébe? Testvérré, egyegyenlővé tudod-e tenni e kettőt és sza-baddá-e mind a kettőt? Petőfi szelleme erre kérünk még!

Zéta.

Színház és irodalom.

Forradalmi nász.

(Szinmű 3 felvonásban; írta: Sophus Michaelis. Először ad-ták a debreczeni színházban 1909 március 4-én.)

Ha nem a francia forradalom szolgálna hát-terül Sophus Michaelis darabjának, talán nagyon kö-zönségesnek, vagy visszatetszőnek találnánk darabjá-nak tárgyát és megalkotott alakjait. A francia forra-dalom magyarázza meg a vérnek azt a forró pez-szését, mámorító önfeledtségét, amiből a darab meséje fakadt. Rendes körülmények között talán hibáztatnánk is Marc Arron viselkedését, aki hírt, nevet, dicsősé- get, életet áldoz fel egy szerelmi éjszakáért, egy szép asszony kezének bársonyos, puha érintésére. De ha visszaképzeli magunkat a francia forradalom kor-szakába, megértjük a testiség eme vágját és a kor szelleme megmagyaráz minden szélsőséget.

De azért mégsem értjük egészen Marc Arron alezredest. Hogy lehet az, hogy ez a kiváló, hősi es jellemű ember, aki Elaine de l'Estoile szemében a férfiaság mintaképe, aki mindenét eldobja Elaine idvezítő csókjaiért, tiszta testéért, megbánja tettét és ilyen kiváló, erős jellemű, vitéz és bátor emberhez nem méltó gyávasággal akarja megmenteni életét. Ha férfi vagy, légy férfi! Ha már egyszer a véred forró-sága rabul ejtett egy ellenállhatatlan vágynak, légy következetes, nem pedig ingatag, gyöngé báb.

Mert Marc Arron nem átlag ember előttünk. Csodáljuk bátorságát, lelkierejét. Széplőtlen hőssé nő a szemünkben. Éppen ezért sajnáljuk feje körül el-oszlatni a nimbuszt akkor, mikor ő is átvedlik gyöngé, gyarló, életéért remegő emberré. Ő is csak ember, közönséges ember, mikor a legnagyobb úr, a közelgő halál szele megsuhintja.

Ez egyúttal a darabnak a legfőbb hibája, mert az egész esemény Marc Arron körül forog; az ő jellemének hibája az egész darab rovására esik.

Másrészről azonban nem közönséges kvalitások nyilatkoznak meg a Forradalmi nász-ban. A szerzőnek

van helyes és találó érzéke a cselekvény erőteljes kifejtésére, az alakok kellő beállítására és meg-rajzolására. A francia forradalom által diktált hangot kitűnően eltalálja, annak sokféle érzéseivel és hangulatváltozásaival. Erőteljes a nyelve a drámai dikcióra, könnyed, behízelgő, mámorító a gycngéd érzelmek tolmácsolására.

A darab cselekvénye kissé nehezen indul, az első jelenetek csak Staffage gyanánt szolgálnak, csak a későbbiek magyarázására valók. Megtudjuk, hogy Ernest de Trésailles márki, aki mint emigrans, osztrák csapatok védőszárnya alatt tér vissza Franciaországba, gyermekkorában eljegyzett aráját, Alaine de l'Estoilet most vezette oltárhoz s nászlakomájá, üli. A márki hű royalista s ezért a forradalmi csapat előtt, amely hirtelen körülveszi a kastélyt és elfogja a márkot éppen nászlakomájánál, nincs kegyelem. A rögtönítélő bizottság azonnali halálra ítéli s csak Marc Arron alezredes szavára halasztja az ítélet végrehajtását másnap reggel hat órára.

Kínos jelenet következik. A márki szánalomraméltó sírányozással remeg életéért, a közeli halál rémképének hatása alatt vergődik, minden emberi mivoltjából kivetkezve. Még ifjú feleségének forró ölelése, édes csókja sem képes visszaadni lelkierejét férfias bátorságát. Az ifjú hitves férje megmentésére gondol. Hívatja Marc Arron alezredest, hogy könyörögjön férje életéért. Pénzt kínál fel, de a vitéz republikánus megvetően útasítja vissza. Alaine könyörög, fuldoklásba török a hangja s bársonyos, puha, fehér kezeivel megérinti a férfi erős kezét.

— Mentse meg. Tudom az árát! — suttogja a szép márkinő szenvedélyesen.

És Marc Arron, az erős férfitörzs meginog, a kéz érintésére és tettének árara delejes érzések futnak keresztül tagjain és rabul esik érzékeinek. Ruhát cserélve megmenti a pipogya márkot s várja jutalmát. Alaine, a markinő megrezzen, hirtelen kidobott szavait visszszeretné vonni és Marc Arronban csak az állatias kielégítésre vágyó hímet látja. Mi is ebben a felfogásban voltunk eddig, de a szerző egy messterien szerkesztett jelenetben szerencsésen találja el a kivezető útát, visszaállítva Marc Arront férfiaságának régi polcára. Marc Arron ugyanis megmutatja a büszke Alainnak, hogy nem gyalázatos vért kíván tettéért, hanem egy bensőbb, szentebb érzélem hevíti. A Montalouppal folytatott jelenetben meghallja a hallgatódzó nő, hogy Marc Arron az életét adta cserébe Alaine kívánságáért, hogy áldozata a legnagyobb, amit férfi hozhat egy nőért. És e jelenet hatása alatt Alaine megleli az alezredesben, a márkiival szemben, az igazi erős férifideált.

— Te tudtad, hogy életteddel fizetsz jótéteményedért. Én is tudtam, hogy szeretlek, téged szeretlek!

És boldog önfeledtséggel omolnak egymás karjaiba. — Ennek a jelenetnek, mely a dráma legszebb része, frappáns sikere volt.

A harmadik felvonásban sokáig vsztegel az érdekes és ügyesen felépített cselekvény, melynek döntő jelenete az, mikor Marc Arron tényleg a puska-cső elé áll, az utolsó pillanatban is megmentve az elfogott márkot életét.

A darab előadása nem elégítette ki eléggé várakozásunkat. A rendezés is hiányos volt, de megmaguk a szereplők sem élték bele magukat szerepeikbe. *Gazdy* Aranka indiszpozícióval küzdve, nem érvényesíthette kellőképp gazdag tehetségét. A *Bércsy* játékában csak néha csillant fel a megjátszás művésze. Szép alakítást nyújtott *Ternyey* Lajos mélyen átgondolt és finoman kidolgozott játékával. A darab előadásának sikere az ő sikere.

H. Nagy Jenő.

Kis versek. Amint jeleztük már, e cím alatt gyűjtötte össze Földessy József hittanhanglga: ó verseit. Vékony 64 oldalas füzetke 6 külön fejezetre osztva Keressük mindenikben a verset, nem találjuk. Nem tartozunk azok közé épen, kik tisztán a hibátlan rythms és rím, szóval a technika művészetében látják valamely vers kiválóságát, de egyenesen felháborító, az a hiányos technikai készség, mellyel a 64 oldalon találkozunk. Nincs Földessynek egyetlen verse, mi elfogadható zenét ad. S a tartalom kárpótol-e a botrányos technikáért? Sajnáljuk kimondani, de Földessy jövője érdekében ki kell mondani az őszinte szót: nem. Szerelmes verseinek némelyike olyan benyomást tesz az olvasóra, mintha valamelyik debreczeni szabólegény ruhavasálás közben beszélné el társainak, mi nyomja a lelkét. Álljon itt elrettentő példakép a „Kacér leány“ című utolsó versszak:

„Mindenki őt nézte, őt becézte
S ő viszont csak flörtölt, kacérkodott
És nem vette észre, hogy ezalatt
Az én lelkem némán sirt, zokogott.“

A „Mulandóság c. fejezetben „Akik hiába szeretnek“ egyik számunkban már közölt verse tüntet fel némi eredetiséget. „Az Élet vonata“, mit úgy jellemezhetnénk nagybetűs vers (minden második szó nagybetűvel), dekadens hatás alatt született, sokat akaró semmi. Az „Elvesztettek“ cím alatt összefoglal 4 vers közül az első (Vica) a füzet minden hibáját egyesíti magában s az izléstelenség bélyegét hordja magán. Egyébként mind a négy bátran kimaradhatott volna. A „Vegyes poémák“ közül „Nápoly“ és a „Notte Del'Veneziano“ ér legtöbbet — s talán az egész füzet két értékes verse. Az „Ódák“ nem ódák. Ami meglep, egyedül a szerző merészsége, hogy minden önkritika nélkül a nagyközönség elé lépett.

Irodalmi jelentés. Lampérth Géza, az ország-szerte kedvelt, kitűnő költő verseinek új könyve jelenik meg legközelebb. A hozzánk is megküldött előfizetési felhívs így szól: „Szerencsém van szíves tudomására adni, hogy legközelebb új könyvem jelenik meg *A boldogság vándora* címmel, amely leg-

újabb költeményeim válogatott gyűjteményét tartalmazza. A könyv előfizetési ára fűzve 3 kor., díszkötésű példány 5 kor. Az előfizetések lehetőleg f. évi április hó elsejéig címekre (Budapest, IV. Magyar-utca 11. szám) küldendők. Budapest, 1909 március. Tisztelettel Lampérth Géza. A könyvből mutatoul közöljük Lampérth két gyönyörű versét és egyúttal felhívjuk lapunk olvasóit, hogy minél számsabban rendeljék meg a magyar lyra egyik legkiválóbb képviselőjének új könyvét. Előfizetési ívet alá lehet írni lapunk felelős szerkesztőjénél.

Antal Gábor, a dunántúli ref. egyházkerület agilis püspöke a következő közlemény közzétételére kért fel bennünket:

Az Egyetemes Konvent Kálvin-jubileumi emlékfüzete. A reformáus konventtől kiadott népszerű Kálvin-füzet, melyet S. Szabó József, debreczeni főiskolai tanár írt, hovatovább nagyobb kelendőségnek és elterjedésnek örvend. A népszerűen írt tartalom mellett a füzet szép képei is elősegítik annak a kelendőségét. Az ára 20 fillér, valóban csekélység s a cél, melyet szolgál, a legnemesebb. A konvent egy jótékony egyházi célú jubileumi Kálvin-alapot óhajt jövedelméből létesíteni. Járuljon hozzá minden magyar reformáus ember a maga 20 fillérével e jubileumi alap megteremtéséhez!! Ez a legkevesebb, amit az ünnepi esztendőben tennie kell! A lelkeszek, tanítók, előljárók buzgólkodjanak első renden ebben az ügyben! A füzet immár második kiadásban jelen meg, még szebb külső kiállításban és jobb papíron, mint először. A Kálvin fali arcképének a készítése is folyamatban van. Ezt az arcképet nagy körültekintéssel, gondnal állítják elő s arra törekszenek, hogy a sokféle Kálvin-kép közül a legszebbet sokszorosítsák. Néhány hét múlva a képek elkészülnek. Egy darab ára 40 fillér. Megrendelhető úgy a Kálvin-füzet, mint a Kálvin-kép a dunántúli ref. egyházkerületi püspöki hivatalában, Komáromban.

Mírek.

Március 15. A M. I. T. következő műsorral rendezi hazafias emlékünnepeit: Gyülekezés délután két óra előtt. Délután 2 órakor a Petőfi szobornál: 1. Talpra magyar! Énekli a Petőfi dalkör. 2. Emlékbeszéd. Tartja Biró Zoltán joghallgató. 3. Nemzeti dal. Irta Petőfi Sándor. Szavalja Nagy Ferenc hittanhallgató. 4. A Petőfi szobor megkoszorúzása a Petőfi dalkör részéről Konez Ákos titkár által. 5. Őseink emléke Huber Károlytól. Előadja a Petőfi dalkör. Utána a főiskola udvarán. 1. Himnusz. Énekli a főiskolai énekkar. 2. Emlékbeszéd. Tartja Fejes Gábor joghallgató. 3. Alkalmi szavaltat. Előadja Németh Károly hittanhallgató. 4. Talpra magyar! Előadja a főiskolai énekkar. A városháza előtt. 1. Himnusz. Énekli a munkás dalegylet. 2. Emlékbeszéd. Tartja

Hajdu Árpád hittanhallgató. 3. Nemzeti dal. Irta Petőfi Sándor. Szavalja Kürthy Károly hittanhallgató. 4. Szózat, énekli a közönség

A Hittanszaki Önképző Társulat február 27-én megtartotta ez évben második Protestáns Estélyét. Az estély központja Jánosi Zoltán református lelkipásztor tartalomdús beszéde volt. Úgy a Barna Róza szavalata, mint a Balogh Emma zongorajátéka előadók gyakorlottságáról, művészi kidolgozásáról tettek tanúbizonyságot. Fias Kálmán szép ének-szólója Balogh István igen ügyes kíséretével, úgyszintén Ase halála a Főiskolai Zenekar árnyalatokat feltűntető előadásában mély hatást gyakorolt. Egyik legszebb szám volt a Boros Jenő 4. th. szavalata, ki Eötvös Károly: Utazás a Balaton körül c. művéből az „Utolsó szó Istenhez” c. részletet adta elő páratlan sikerrel. A darabban előforduló énekeket a Kántus kiválóbb tagjai énekelték s a közönség nagy részét könnyekig meghatották.

A Főiskolai Énekkar a „Magyar Irodalmi Önképző Társulat” közreműködésével f. hó 5-én tartotta Évfordulati Ünnepeit tíz kegyes alapító emlékeztetere a főiskolai énekteremben. A műsor első száma Ivánka Zoltán Gyászének-e volt érzelmeteljes előadásban. Ezután Csiky Lajos felügyelő tanár tartott történelmi reflexiókkal átszőtt megnyitó beszédet, melyet a jutalmazottak megnevezése követett. Hajdu Árpád 3. th. drámai erejű szavaltatát Gaál Ferencz: Kossuth dal-a előzte meg s Mendelsohn: Fátolkép-ként... c. darabjának remek színezésű előadása követte. Tíz perc szünet után dr. Szöllőssy Attila bájos románc-át adta elő az énekkar Balogh István zongora és Éberhardt György klárinét kíséretével hangulatosan s közkívánatra ismételten. Majd Sebestyén Béla 3. th. olvasta fel a jelenből vett, sötét vonásokkal rajzolt elbeszélését, melyet lapunk más helyén közlünk s melynek komor hangulatát enyelve mérsékelte a Népdalegyveleg megismételt vidámító előadása. A kedélyes hagulatot Németh Károly 1. th. szalon vígszavaltata emelte. Az utolsó szám Kücken: Normann dal-ának mesteri előadása volt. A jutalmul kiosztott összeg 560 korona.

Fermaud ezredes, a keresztyén ifjusági egyesületek központi főtitkára f. hó 6-án Debreczenbe jött nt. Gergely Antal mezőtúri lelkipásztor és Kónya Gábor I. K. E. titkár kíséretében. Vasárnap d. e. 9 órakor a főiskolai énekteremben a főgimnáziumi Ifjusági Gyülekezet ünnepélyes összejövetelén jelen voltak kiváló vendégeink, hol a műsor végén Fermaud ezredes tartott francia nyelven Kónya Gábor tolmácsolásával beszédet a ker. ifjusági egyesületeknek Japánban, Uj-Zeelandban és Tasmaniában való elterjedéséről. Ezután d. e. 11 órakor a Kistemplomban volt istenitisztelet, amelyen zsúfolásig megtelt a templom. A predikátor, Gergely Antal I. Móz. 14 13-16 alapján megrázó vonásokkal ecsetelte azokat a nagy

bűnöket, melyek, mint királyok, rabságra, szolgálásra viszik előbb és különösen az ifjakat, majd a családokat s a nemzetet. Beszéde óriási hatással volt a hallgatókra. Az ekként mélyen szántott talajba hintette el *Fermaud* ezredes d. u. 4 órakor a főiskolai díszteremben tartott beszédét. A nagy hallgatóságból jelentősen szóltak a tárgyhoz *Csiky* Lajos thoel. prof., *S. Szabó* József főgimn. tanár, *Kónya* Gábor I. K. E. titkár, *Kardos* László nagykereskedő és *Dicsőfi* József egyh. ker. főjegyző. A tanácskozást *Gergely* Antal lelkipásztor lelkesítő szavai zárták be. Az ünnepélyes gyűlést a Kántus szép énekei vetétek közre.

A Felsőbb Tanulók Olvasó Egyletének választmánya folyó hó 3-án gyűlést tartott, melyen a régi, már elavult alapszabályokat revideálták. A revízió az egyesület minél nagyobb felvirágoztatását tartotta szem előtt. A legközelebb tartandó közgyűlés jóváhagyása után felterjesztetnek megerősítés végett.

Beöthy Zsolt és Kozma Andor Debreczenben. Fényes irodalmi élvezetben volt része Debrecen közönségének március 13-án, midőn a ma élő legnagyobb irodalomtörténész és aestethikus: Beöthy Zsolt s az első szatirikus s a technika legnagyobb művésze: Kozma Andor váltották be a Csokonai Körnek adott azon ígéretüket, hogy lerándulnak Debrecenbe előadást tartani. Az előkelő közönség egészen megtöltötte a Bika dísztermét. Géresi elnök megnyitója után Szávay Gyula, a Petőfi társaság tagja s a Csokonai Kör titkára olvasta fel „Március” c. gyönyörű költeményét, zajos tapsot aratva. Utána Beöthy Zsolt jött, kit percekig tartó tapssal fogadott a közönség. Egy rendkívül finom rajzban tüntette fel azt a kapcsolatot, mely Széchenyi eszmekörét, törekvéseit Petőfi költészetével összeköti: majd a külföld véleményét ismertette Petőfiről, kiről hova-tovább elismerik, hogy a legnagyobb szellemóriások: Dante Shakespeare, Göthe mellett áll. Majd Kozma Andor, olvasott fel 4 igen szép költeményt, miket a hazafias érzés, a nagyok dicsőítése, az utólréhetetlen verselési művészet jellemez. Különösen óriási hatása volt a „Karthagói harangok” máris országszerte népszerűvé vált költeményének, melyben a nagy történelmi tudós Bocsor István, volt pápai professzornak állított örök emléket Kozma Andor.

Szilágyi Imre hangversenye. A maga nemében páratlan s magas művészi nivón álló hangversenyt volt alkalmunk hallani március elsején a Bika szálloda dísztermében. A régi magyar zene iránti érdeklődés felkeltésére fogtak kezét Eötvös Károly, országgyűlési képviselő és Szilágyi Imre dr., kikhez harmadikul Náday Ilonka dalénekesnő járult. Eötvös Károly országgyűlési képviselő és kiváló írónk szabadelőadást tartott emlékeiből s a nemzeti zene kultuszára hívta fel a hallgatóság figyelmét. A hangverseny főpontja Szilágyi Imre hegedűjátéka volt,

aki művészi készséggel interpretálta a régi magyar zene kiváló becsű termékeit. Csermák, Bihari, Rózsa-völgyi, Lavotta termékeit szólaltatta meg oly hatással, mely az összes jelenvoltakat elragadta. Szilágyi Imre művészi körútra is indul s ezáltal a régi magyar zene új apostolául szegődik. E hangversenye után ítélve el is fogja érni célját, mert méltó kezek elevenítik fel halhatatlan zenészeink gyönyörű darabjait.

A Joghallgatók Önképző Társulata látogatott és érdekes szabadelőadást tartott március 4-én. A halálbüntetés kérdését tűzte ki a szabadelőadás tárgyául, melynek megvitatására két pályázó jelentkezett. Mindkét pályázó sok tanultsággal és nyomós érvekkel vitatta a kérdést s a halálbüntetés fenntartása mellett nyilatkoztak. A gyűlésnek nagy érdeklődést kölcsönözött dr. Ozory István, akadémiai tanár úrnak, a büntetőjog kiváló professzorának megjelenése, aki a szabadelőadások végeztével személyesen is nyilatkozott a kérdéstről s ennek kapcsán több jogi kérdéstről is felvilágosította a hallgatóságot.

Szerkesztői üzenetek.

(Kéziratot nem ad vissza a szerkesztőség.)

D. I. Jelen számunkban hozott verse értékesebb eddig ismert összes verseinél. Ezen legkevesebé érzik a dekadensek hatása. Világosabb, eredetibb, kirívó jelzők nélkül is kifejezőbb.

B. L. A „Gőzfürdőben” nagyon el van tusolva. A modernnek lelkivilágáról írt tanulmányát ha közreadnánk, — a modernnek legnagyobb ellenségét is azok táborába hajtaná.

K. S. A reális iránt sok érzékkel bíró s jól megírt tárcáját köszönjük.

B. G. Jövő számunkba bölcsészeti cikket kérünk.

R. I. Fogaras. Leveled még mindig várom. — Sok üdvözlét a Pannonia részéről.

T. L. Bridgeport. Mióta az új világba vándoroltál, a vén Európát egészen elfeledted. Várjuk egyre az amerikai leveleket — de hiába várjuk, semmi hírt nem kapunk rólad. Zéta tovább folytatja emez általad választott álnév alatt a „Lápszélen”-t — mely egyik legkedveltebb rovata lapunknak. Irhatnál az ottani társadalmi viszonyokról, esetleg az amerikai diákéletéről. Sok üdvözlét

N. B. Onnek még nagyon sokat kell fejlődni, a ahhoz, hogy verse nyomda festéket lásson. Legjobb lesz különben, ha abba hagy a nótással.

Tartalom. 1. Március idusán. M.-y. 1'. Szerelmi intő. Pálmák alatt. Lampérth Géza. 3. Gyermekek. Sebestyén Béla. 4. Strófák (Fordulat) Fejes Gábor. 5. És mégis mozog a föld. Karácsony Sándor. 6. Imádság. Darvas János. 7. Pornográfia az irodalomban. II. Nagy Jenő. 8. Lápszélen. Zéta. 9. Irodalom és színház. 10. Hírek. 11. Szerkesztői üzenetek.